

לכבוד

מחלקת תאגידיים

רשות ניירות ערך

שלום רב,

הנדון: פנייתנו בעניין הטיפול החשבונאי במתקנים לייצור אנרגיה סולארית

בהמשך, לפנייתנו ובהמשך לשיחות שהתקיימו בנדון ולבקשתכם, להלן התייחסותנו להיעדר הסבירות במכירת חשמל המיוצר במתקנים נשוא ההסדר לצרכנים פרטיים ולבעיות המשפטיות הכרוכות בכך.

א. בדבר הפן המשפטי – ראה חוות דעת עורכי הדין ארדינסט, בן נתן ושות', מצ"ב כנספח.

ב. היעדר סבירות

1. בניגוד ליצרן הפועל בטכנולוגיה קונבנציונאלית, יצרן חשמל בטכנולוגיה סולארית, אינו שולט בזמני ייצור החשמל על ידו, ועל כן - כדי שתובטח לו תמורה עבור כל החשמל שייצור במתקן, הוא צריך שיימצא מי שירכוש את החשמל שייצור במתקנו, ללא כל תלות בזמן או משך הייצור.
2. הגורם המתאים לכך הוא מנהל המערכת, אשר מנהל ומווסת את כלל הייצור והצריכה במשק החשמל, ויכול "לספוג" ללא כל קושי את כל החשמל המיוצר במתקנים סולאריים, על ידי ויסות של החשמל המתקבל ממקורות קונבנציונאליים, שהייצור בהם ניתן לתכנון.
3. יתר על כן, נכון להיום, הקמת מתקן ייצור חשמל סולארי יקרה משמעותית ביחס להקמת מתקן קונבנציונאלי, ועל כן - כדי לקדם הקמת מתקן מסוג זה, נדרשת המדינה המבקשת לעודד את הקמתו, לשלם לבעליו תעריף מיטיב משמעותית הכולל סובסידיה ביחס למחיר המשולם ליצרן חשמל קונבנציונאלי.
4. גם בעניין זה, הגורם המתאים ביותר לתשלום התעריף המסובסד הוא מנהל המערכת, שהינו גוף המפוקח ומונחה על ידי המדינה, בין היתר, לעניין התעריף אותם הוא מחויב לשלם, והיכולת להשית עלויות על כלל צרכני החשמל במשק.
5. בדיוק בשל כך, ההסדר בעניינו, **בדומה לכל ההסדרות לייצור חשמל ממקורות מתחדשים בישראל**, מעגן את חובתו של מנהל המערכת לרכוש את מלוא החשמל המיוצר בתעריף המיטיב המסובסד, וזאת - לגבי מכסה מוגבלת של יזמים.

6. יזם שיבקש למכור לצרכן פרטי, ישמוט באחת את שתי ההטבות, שכן - אין בנמצא צרכן שאופי צריכתו תואם את זמני ייצור החשמל במתקן סולארי; אפילו אם ימצא צרכן שכזה, הוא לא יהיה מוכן לשלם ליזם תעריף העולה או שווה לזה אותו הוא משלם היום עבור רכישה מחח"י, והפער בין התעריף האמור לתעריף המיטיב לו זכאי היזם מכוח ההסדר הינו עצום.
7. יתר על כן, אם בכל זאת יבקש היזם למכור את החשמל לצרכן פרטי, הרי שבשל חוסר ההתאמה בין אופייני הצריכה והייצור כאמור, יידרש היזם להתקשר עם יצרן חשמל קונבנציונאלי (שיכול לשלם על זמני ייצור החשמל). מעבר לכך שהיזם יתקשה למצוא יצרן קונבנציונאלי שיתקשר עימו בנסיבות העניין (כאשר כמויות החשמל וזמני אספקתו גמישים ולא וודאיים בלשון המעטה, ונגזרים מייצור החשמל בפועל במתקן הסולארי), התקשרות שכזו תצטרך לכלול מנגנונים שיאפשרו את מכירת החשמל בתנאי חוסר ודאות אלו, ואותם מנגנונים, כמו גם ההתקשרות עצמה, תשית על היזם עלויות רבות נוספות.
8. על מנת לסבר את האוזן, מרבית המתקנים שיוקמו על ידי גרנית זכאים לתעריף של 144 אג' למשך 20 שנה, בעוד שהתעריף המשוקלל בו רוכש הצרכן את החשמל עומד על 36.66 אג', הפרש של כמעט פי 4! וזאת בתקופה בה מחיר החשמל אותו משלם הצרכן הינו גבוה בשל מחסור בגז טבעי, וצפוי לרדת בחלוף המחסור.
9. בשיחה הטלפונית הועלתה על ידיכם אפשרות תיאורטית לפיה מחיר החשמל יאמיר וישתווה לתעריף המיטיב המשולם ליזם על פי ההסדר. מעבר לכך שמדובר בהתרחשות שנוגדת את המגמות במשק החשמל, הרי שאנו סבורים שהאמרת תעריף שכזו (כל חשבונות החשמל - של צרכנים פרטיים ותעשייתיים - ירבעו את עצמם) הינה בעלת סבירות נמוכה עד כדי מופרכת.

אנו עומדים לרשותכם בכל מידע נוסף שיתבקש.

בכבוד רב

דגנית פלטי, סמנכ"ל כספים
גרנית הכרמל השקעות בע"מ

ג'ורא ארדינסט
רמי בן נתן (קליינברגר)
אורי נוי
גיל רוה*
ניר אמודאי
יואב דנקר*
רועי קנר*
מרים הבר*
רן שפרינצק
מרים קליינברגר-אתר
יהודית ליבין הירש
הדס בקל-בהר
יויה גייר
מיכל רוטשילד*
חי ברוך
קרן בירמן
נועה גבע
כרמל מיכאלי
אביבית סוסיסה
נטע ברומברג
תומר ויסמן*
עפר גרנות
ערן וינר
אפרת רפאלי
נטע שגיא
גלעד זבידה
מי-טל נעים
יעל לבין
אבי סתיו
גלית פרידמן
אבי מיליקובסקי
יונתן רח
מיטל טויסטר רוזנטל
טל מזוריק
נדב אולגן
רותם ידידיה
שי שמדיט*
שירה לוי
אריק ברנאייזן
אלעד ארליך
נואמי ליברמן
יובל ארד
ענר רבינוביץ'
מודי שרפסקי
גיל לבקוביץ'
יואב פויזנר
יונתן בר אוריין
אלישבע חסון הרשקוביץ'
שחר פישבין
נועה זקין
עמרי מייקל
טלי מרוז
הגר קמחי
אברהם ברנזון
שלומית לוי
נילי קלטר
עמית לוי

יועצות מיוחדות

דפנה פוקס
נעמה לוי

*חבר גם בלשכת עוה"ד
במדינת ניו יורק

18 באוקטובר, 2012

לכבי'
סופרגז חברה ישראלית להפצת גז בע"מ
רח' יד חרוצים 36
נתניה

שלום רב,

הנדון: טיפול חשבונאי במתקן ייצור חשמל סולארי

בהמשך לחוות הדעת שהומצאה לכם על ידינו ביום 10.8.12 ("חוות הדעת המקורית"),
התבקשנו על ידיכם לבחון את השאלה – מהם התנאים בהם על היצרן לעמוד בכדי למכור
חשמל לצרכני חשמל פרטיים.

כפי שהובהר בחוות הדעת המקורית, יזם הפועל מכוח ההסדר מיועד למכור את כל החשמל
המיוצר במתקנו למנהל המערכת. כך נאמר בפירוש בסעיף 3.3 למסמך השימוע שקדם לפרסום
ההסדר - "הסדרה זו מיועדת ליצרנים המתעדים למכור את האנרגיה לספק השירות החיוני
(מנהל המערכת מוגדר כספק שירות חיוני - הח"מ). משכך, יזם המבקש להקים מתקן ולמכור
את האנרגיה לצרכנים לא יכלל בהסדרה זו". ויודגש – חוות הדעת המקורית כמו גם השלמה
זו עניינה אך ורק יזמים הפועלים מכוח ההסדר.

אמנם, הוראות הסכם הרכישה שחותם היזם מול חח"י מאפשרות עקרונית גם מכירה
לצרכנים פרטיים, אלא שאפשרות זו, פרט להיותה בלתי סבירה מבחינה כלכלית, כרוכה
בקבלת רישיון ייעודי לשם כך - רישיון הספקה, וכן בחתימה על הסכם חלופי מול מנהל
המערכת. בהשלמה זו לחוות הדעת המקורית, נתייחס לאפשרות היזם לעמוד בתנאים אלו.

השלמה זו כפופה לכל ההנחות וההסתייגויות שפורטו ברישא של חוות הדעת המקורית, וככל
שלא נאמר אחרת, פירוש המושגים בהשלמה זו, יהיה בהתאם לאמור בחוות הדעת המקורית.

חתימה על הסכם ייעודי חלופי מול מנהל המערכת

1. כתנאי לאישור הסגירה הפיננסית (אבן הדרך המרכזית ברישיון המותנה, אשר רק
לאחריה מובטחת זכותו של היזם להקים את מתקנו מכוח ההסדר), נדרש בעל
הרישיון המותנה להציג לרשות הסכם בינו לבין מנהל המערכת.

2. נכון להיום, נוסח ההסכם עליו נדרש בעל הרישיון לחתום הינו אחיד ואינו נתון למו"מ בינו לבין מנהל המערכת. הנוסח האמור גובש על ידי מנהל המערכת במשך חודשים רבים ואף פורסם לשימוע, ועל פיו - כל החשמל המיוצר במתקן יימכר למנהל המערכת בתעריף המיטיב הקבוע בהסדרה¹. הסנקציה בגין אי חתימה על הסכם הרכישה בנוסח האמור, בתוך התקופה הקבועה להשגת אבן הדרך של הוכחת סגירה פיננסית, הינה, בין היתר, פקיעת רישיונו המותנה של היזם, ושליטת האפשרות להקים את מתקנו מכוח ההסדר.

3. ככל שידוע לנו, לא נוסח מעולם ואין בנמצא הסכם ייעודי חלופי בין יזם הפועל מכוח ההסדר לבין מנהל המערכת, בסיטואציה בה החשמל המיוצר במתקן נמכר לצרכנים פרטיים.

4. אם ימצא יזם, שמסיבותיו שלו, יבקש למכור את החשמל המיוצר במתקנו לצרכנים פרטיים, ידרש, בין היתר, הליך גיבוש הסכם חלופי מתאים עם מנהל המערכת, על כל המשתמע מכך (למשל פרסומו לשימוע), כפי שנעשה במקרה של הסכם הרכישה.

קבלת רישיון הספקה

5. הרשיון המונפק כיום ליצרנים הפועלים מכח ההסדר מאפשר מכירה של החשמל המיוצר אך ורק למנהל המערכת, ואינו מאפשר מכירה לצרכנים פרטיים.

6. על מנת שיצרן הפועל מכח ההסדר יוכל למכור את החשמל המיוצר במתקנו לצרכנים פרטיים, עליו לקבל רשיון מתאים - רשיון הספקה.

7. על פי האמור בתקנות משק החשמל (תנאים ונהלים וחובות בעל רישיון), תשנ"ח-1997, נדרש מבקש רישיון הספקה, להציג בבקשתו, בין היתר - (1) "סוג והיקף הצרכנים שאתם הוא מבקש להתקשר"; (2) "ההסדרים המתוכננים בינו ולבין מנהל המערכת..."; (3) "אם אין למבקש רישיונות נוספים לפעילות - פירוט המקורות לרכישת החשמל לצורך מכירתו לצרכנים".

8. **יצרן הפועל מכוח ההסדר יתקשה לעמוד בדרישות אלו, כפי שיובהר להלן ביחס לכל אחת מהדרישות -**

8.1. לגבי הדרישה הראשונה, לפירוט סוג והיקף הצרכנים המיועדים - על פי הוראות הדין הרלוונטיות, בעל רישיון הספקה המתקשר עם צרכנים פרטיים צריך להתחייב לספק להם את כל צריכת החשמל שלהם (כך למשל קובע סעיף 7.3 לנוסח רישיון הספקה - "בעל הרישיון יספק את כל החשמל הנצרך על ידי הצרכנים שנקשרו עימו בהסכם להספקת חשמל"). בהינתן העובדה שמדובר במתקנים סולאריים, שפעילותם מותנית בקיומה של השמש (וממילא הם אינם יכולים לספק חשמל בהעדרה, כגון בלילה או בעתות מעוננות), אנו מתקשים לראות צרכן שאופי צריכתו יתאם את אופיין הייצור של המתקן, ולכן יהיה על היצרן הסולארי "לתגבר" את עצמו בספק חשמל קונוונציונאלי שישלים את הפערים בין אופיין הצריכה של הצרכן לבין אופיין הייצור של המתקן הסולארי.

¹ קישור לנוסח הסכם הרכישה -

<http://energy.gov.il/AboutTheOffice/NewsAndUpdates/Documents/ElectricitySolarDraft.doc>

8.2. לגבי הדרישה השנייה, לפירוט ההסדרים בין היצרן לבין מנהל המערכת - כאמור, למיטב ידיעתנו אין בנמצא הסכם מתאים המסדיר את יחסי היזם ומנהל המערכת בסיטואציה בה החשמל המיוצר במתקן לא נמכר למנהל המערכת, אלא לצרכנים פרטיים.

8.3. לגבי הדרישה השלישית, לפירוט מקורות החשמל הנמכר לצרכנים הפרטיים - כאמור בסעיף 8.1 לעיל, על מנת שיצרן הפועל מכח ההסדר יוכל למכור חשמל לצרכנים פרטיים עליו להתקשר עם ספק חשמל קונבנציונאלי, ולפעול למעשה לא רק כיצרן וספק של חשמל המיוצר על ידו, אלא אף כמשווק של חשמל המיוצר על ידי אחר.

ככל הידוע לח"מ, אין כיום בנמצא בישראל מספק חשמל מסוג זה (המשווק חשמל המיוצר על ידי אחר, ולא על ידו עצמו), והניסיון היחיד שנעשה בכיוון זה לא צלח. בכך יש כדי להעיד כי אין מדובר בהליך טכני גרידא.

הדרישה להגשת תכניות ייצור וצריכה

9. על פי אמות מידה 56 - 57 לספר אמות המידה המפורסם על ידי הרשות, מחויב מספק להגיש למנהל המערכת, תוכניות צריכה - שבועית ויומית - המפרטות את צריכת החשמל של כלל צרכניו, בחתך חצי שעתי, וכן את המקור ממנו נרכש החשמל בכל חצי שעה כאמור.

10. המשמעות של חוסר האיזון בין הצריכה לייצור בכל חצי שעה נתונה, הינה תשלום קנסות מצד המספק.

11. על אף העובדה שניתן לחזות ברמת דיוק גבוהה יחסית את היקפי ייצור החשמל השנתיים והחודשיים של מתקן סולארי, עדיין מדובר במתקן הסובל ממרכיב גבוה יחסית של חוסר וודאות ביחס לתכנית הייצור השעתית שלו, ולכן - הדרישה לאיזון חצי שעתי תמידי בין הייצור לבין הצריכה הינה גזירה שאנו מתקשים לראות כיצד יוכל היצרן הסולארי לעמוד בה.

סיכום

12. יזם הפועל לפי ההסדר שיהיה מעוניין למכור את החשמל המיוצר במתקנו לצרכנים פרטיים, יידרש לחתום על הסכם ייעודי מול מנהל המערכת ולקבל לידי רישיון הספקה, אלא שנוסח הסכם ייעודי כאמור אינו בנמצא, והיזם יתקשה לעמוד בתנאים הדרושים לשם קבלת רישיון הספקה, וממילא מדובר בהליך רישוי חסר תקדים.

13. אפילו אם יצלח היזם מכשולים אלו, הרי שיהיה דרוש ככל הנראה שינוי של אמות המידה החלות על בעל רישיון הספקה.

בכבוד רב,

אורי נוי, עו"ד נדב אולגן, עו"ד